

Nr 259

Av fru **Sjövall m. fl.**, om höjt anslag till statistiska centralbyrån.

(Lika lydande med motion nr 188 i Första kammaren)

Behovet av att kunna analysera forskningens resultat och forskningsinsatsernas optimala fördelning mellan olika discipliner och forskningsslag har under senare år blivit allt starkare. Utvecklingen i det moderna samhället betingas alltmer av insatserna på forskningsområdet, och forskningens växande ianspråktagande av finansiella och personella resurser kräver en ökad grad av medvetenhet vid insatsernas planering.

För en rationell bedömning av de avvägningsproblem som uppstår vid forskningsplaneringen såväl hos statsmakterna som inom näringslivet och enskilda institutioner fordras ett grundläggande kunskapsmaterial om forskningen och utvecklingsarbetet. Den primära källan är här en översiktlig statistik över forskningen och utvecklingsarbetet, dess fördelning på ändamål, forskningsslag, utförande och finansierande sektor etc. Endast med en täckande forskningsstatistik kan en effektiv handläggning av de forskningspolitiska frågorna göras.

OECD har uttalat sig för att 1965 skulle göras till ett forskningsstatistiskt år med den innebörden att medlemsländerna i slutet av detta år skulle kunna redovisa resultaten av en totalundersökning av forskningen inom sina gränser avseende 1963 eller 1964. Organisationen har för detta ändamål utarbetat normer för att göra statistiken jämförbar mellan länderna.

Inom statistiska centralbyrån inleddes 1963 ett planeringsarbete med att bygga upp en statistik över forsknings- och utvecklingsarbetet i Sverige. Planeringsarbetet sker i nära samarbete med de främsta konsumenterna av denna statistik, bl. a. Ingenjörsvetenskapsakademien, Sveriges industriförbund, forskningsberedningen, handelsdepartementet och statens naturvetenskapliga forskningsråd. Inom ramen för OECD:s statistiska år har emellertid för svenskt vidkommande endast kunnat redovisas forskningen inom industrien 1963 med planer för de två följande åren. Tidigast vid årsskiftet 1966/67 torde hela det svenska forskningsfältet i en första omgång vara statistiskt täckt.

Den svenska forskningsstatistiken kännetecknas således redan nu av en eftersläpning vid en internationell jämförelse. I många länder har också före OECD:s initiativ sedan åtskilliga år en kontinuerlig statistik över forskningen producerats. Det är därför angeläget att uppbyggnaden av den svenska forskningsstatistiken får pågå programenligt och helst påskyndas. Värdet av inter-

nationella jämförelser på forskningens område är uppenbara; erfarenheter i andra länder kan ge underlag för bedömningen av alternativa handlingsätt, forskningens plats i utvecklingsmekanismen kan lättare analyseras, landets möjligheter att på lång sikt uppehålla en internationell konkurrenskraft kan till viss del bedömas.

Statistiska centralbyrån konstaterar i sitt anslagsäskande för budgetåret 1966/67 att tillräckliga erfarenheter och tillräckligt dokumenterat behov nu föreligger för att permanenta statistiken över forskningsverksamheten inom industrien. Verket begär därför att anslag för denna verksamhet uppföres under det ordinarie avlöningsanslaget så att medel ställes till förfogande för en tjänst som högst byrådirektör i Ae 27 och en tjänst som kanslist. Samtidigt äskas i detta sammanhang 15 000 kronor för bekostande av allmänna utgifter. (Statsverkspropositionen 1966, bil. 9, sid. 20). Finansministern är emellertid inte villig att bifalla denna begäran, utan förutsätter att kostnaderna för forskningsstatistiken i likhet med förhållandet under innevarande budgetår även under budgetåret 1966/67 bestrides från anslaget till särskilda undersökningar.

Statistiska centralbyrån har för kommande budgetår begärt att anslaget till särskilda undersökningar uppföres med 3 250 000 kronor. Finansministern föreslår i budgetförslaget ett belopp på 1 650 000 kronor, en minskning jämfört med utgående anslag 1965/66 med 250 000 kronor.

För att statistiska centralbyrån skall kunna fullfölja utbyggnaden av forskningsstatistiken i planerad takt torde ca 145 000 kronor under budgetåret 1966/67 erfordras. Budgetåret 1965/66 kan utgiften för forskningsstatistiken beräknas till omkring 95 000 kronor. Med hänsyn till de ökade behoven inom statistiska centralbyråns verksamhetsområde i allmänhet, som dokumenteras av äskandet om den kraftiga ökningen av anslaget till särskilda undersökningar och nedskärningen av ifrågakvarande anslag i årets budgetförslag, finns det anledning att hysa allvarliga farhågor för möjligheterna att på önskvärt sätt fullfölja uppbyggandet av forskningsstatistiken under kommande budgetår. Detta i all synnerhet som statistiska centralbyrån endast delvis äskat anslag till arbetet med forskningsstatistiken under anslaget till särskilda undersökningar.

Uttalandena i årets statsverksproposition om arbetet med den svenska forskningsstatistiken antyder att det nu föreligger en allvarlig risk för att detta arbete åtminstone delvis måste avbrytas eller uppskjutas. En sådan utveckling måste betraktas som ytterst olycklig. Budgetbehandlingen av förhandenvarande anslag framstår som anmärkningsvärd mot bakgrunden av att statsministern i andra kammarens forskningspolitiska debatt hösten 1965 räknade med att statistiska centralbyrån redan under hösten 1966 skulle kunna presentera fakta av "helt annan kaliber och hållfasthet än vad vi nu kan ge".

Med hänvisning till det ovan sagda hemställer vi,

att riksdagen, vid behandlingen av anslag till statistiska centralbyrån under sjunde huvudtiteln, utöver anslaget till

särskilda utredningar, anvisar 15 000 kronor för allmänna omkostnader samt medel för en tjänst som högst byrådirektör i Ae 27 och medel för en tjänst som kanslist för en permanentning av verkets arbete med statistiken över forskningsverksamheten inom industrien, att utgå över verkets ordinarie omkostnads- respektive avlöningsanslag.

Stockholm den 25 januari 1966

Elisabet Sjövall

C. G. Regnéll

Erik Grebäck

C.-G. Enskog